

Predstavujeme umelca

Vladimír Vajs

Rituály doby na začiatku dialógu umelca s verejnosťou

Vladimír Vajs (* 1956, Bratislava)

Výtvarník – grafik – fotograf, pracuje ako profesionálny umelec. Člen UBS v Bratislave, člen združenia PointA, o. z., dlhoročne participoval na umeleckej, kultúrnej činnosti v Humennom. Člen fotoklubu Reflex. Viac na stránke: www.fotoklubreflex.sk, vladovajs.art. V roku 2017 ako člen fotoklubu bol súčasťou projektu fotografickej dokumentácie zvyškov pôvodnej ľudovej architektúry v humenskom regióne.

KOLEKTÍVNE VÝSTAVY

2025 – Prešov paparazzi 2024, Vihorlatská knižnica v Humennom,

2024 – Prešov paparazzi 2024, RO SSN Prešov

2020 – Múzeum Vojtecha Löfflera v Košiciach, Viktor Vasarely v tvorbe slovenského výtvarného umenia

2020 – Prešovská galéria – The main exhibition Triennial Silver Quadrangle

2019 – The main exhibition Triennial Silver Quadrangle

2018 – The main exhibition Triennial Silver Quadrangle

2017 – Eger (kultúrny dom), Maďarsko

Vítězi a porazení, 2023, počítačova maľba UV print, separovaný lak, maliarske plátno, drevený rám, 100 x 70 cm

SAMOSTATNÉ VÝSTAVY

- 2025 – Rituáli doby – Mestské kultúrne a osvetové stredisko v Snine
2023 – 77 000 krokov 77 kilometrov 7 dní v Paríži, Vihorlatská knižnica v Humennom
2022 – FolkAbstrakt, Jaroslaw – Przemysł, Poľsko
2021 – ATHOS, Vihorlatské múzeum v Humennom
2021 – ATHOS, Bohoslovecká fakulta v Prešove
2020 – NovAbstrakcia, Galéria VEBA, hotel Bankov v Košiciach
2020 – ATHOS, Bohoslovecká fakulta v Košiciach
2019 – Kontrasty a súzvučky, Vihorlatské múzeum v Humennom
2019 – NovAbstrakcia, Sanok, Poľsko
2018 – Staré a nové, súkromná galéria, Užhorod
2015 – NovAbstrakcia, Slovenské technické múzeum v Košiciach
2013 – NovAbstrakcia, Galéria VEBA v Košiciach

OCENENIA

- 2016 – 1. miesto (za ekológiu) a 2. miesto (malé farmy) – 41. Medzinárodný ekofestival Týka sa to také tebe, Uherské Hradišče
2017 – 3. miesto (za ekológiu) – 42. Medzinárodný ekofestival, Uherské Hradišče
2017 – 1. miesto (Architektúra) – celoslovenská súťaž Casovia foto, Košice
2018 – Čestné uznanie – medzinárodná súťaž FIAP Karpatský drak, Užhorod
2019 – 1. miesto (Výtvarné foto) – celoslovenská súťaž Casovia foto, Košice

Prezentácia súčasného umenia používa mnoho moderných prostriedkov, aby sa čo najrýchlejšie dostala k svojmu divákovi, konzumentovi, obdivovateľovi i kritikovi. Prioritným účelom je „dať o sebe vedieť“. Aj v minulosti sa často hovorilo, že umelec (v našom prípade výtvarník) vedie prostredníctvom umeleckého diela dialóg so svojím divákom. Expozícia najnovšej tvorby Vladimíra Vajsa je adekvátnym príkladom začať spomínaný dialóg.

Umelecké inštitúcie okrem vernisáže veľmi často organizujú komentované prehliadky za účasti autora a kurátora, prednášky a rôzne sprievodné edukačné podujatia, aby sa čo najviac priblížili návštevníkovi. Galérie a múzeá prevzali úlohu viesť dialóg medzi umením na jednej strane a spoločnosťou na strane druhej. Vplyvom súčasného modernizmu dialóg prerastá do prudkej konfrontácie – konfliktu, kde divák je nútený čeliť provokujúcemu umeleckému dielu a umenie sa musí brániť pred spoločnosťou, ktorá skoro vždy zaostáva, stagnuje a politicky obmedzuje rozvoj umenia. Tretie tisícročie prudko zasiahlo do tejto diskusie. Zmenila sa rovina tradičných snáh o univerzalizáciu v geografickom aj kultúrnom zmysle. Vzniklo univerzum neredukovateľnej mnohosti, filozofiou počínajúc a internetom končiac. Dôležitosť zachovania plurality sa stala kľúčovým problémom vytvorenia rovnováhy a harmónie medzi tvorcom a spoločnosťou. Inštitúcie s pomocou kurátorov a edukačných pracovníkov často prezentujú umelca ako filozofa, estéta, svetoobčana, dizajnéra, počítačového experta, grafika, fotografa, mysliteľa, básnika, kultúrneho organizátora a...

Vzhľadom na uvedené môžeme Vladimíra Vajsa priradiť k tým šťastlivcom, ktorí na periférii kultúrnych a umeleckých centier môžu v ústraní pokojne, bez výrazne rušivých zásahov, rozvíjať svoje umelecké programy. Reprezentatívna kolekcia obrazov (digitálna tlač na plátne) predstavená umelcom pod názvom absTRAKTné línie

a útvary je vynikajúcou ukážkou umeleckého snaženia za posledné obdobie. Na základe podrobného štúdia predkladaných obrazov by som názvu výstavy rád pridal prívlastok nová cesta. Tí diváci, ktorí poznajú tvorbu Vlada Vajsa mi dajú za pravdu, keď tvrdím, že sa úplne odpútal od vplyvu Victora Vasarelyho. Z mnohých jeho diel cítiť, že dlhodobo a sústredene pracuje na svojom vlastnom rozvoji geometrizujúcich abstraktných kompozícií. Excelentne ovláda počítač, pomocou ktorého dokáže svoje diela mnohonásobne pripraviť pre demokratizáciu umenia. Ako to dokázali Victor Vasarely a Andy Warhol. Autor to zatiaľ praktizuje veľmi obmedzene. Dôvod je prozaický. Záujem vlastníť umelecké dielo v našich podmienkach je žiaľ veľmi slabý, dalo by sa povedať „mizerný“. Prítomná výstava je dôkazom, ako dokáže autor rozvíjať svoj vlastný svet imaginárnej abstrakcie. Je dôkazom i toho, ako postupne zredukovať predchádzajúcu abstrakciu do dômyselných konštrukcií a spleť kriviek. Výrazná červená farba vlniaceho sa „hada“ je často nositeľom ústrednej myšlienky umeleckého diela, ktorú divák musí sám identifikovať. I v tomto prípade zistíme, že jeho geometrické kompozície nestratili zmysel pre esteticko. Prirodzene podporuje vnútorné napätie diela a premyslené nakomponovanie priestoru. Krajinu a mesto, ktoré sú v jeho dlhodobom záujme, vníma z vtáčej perspektívy. Zobrazuje ich s dôrazom na slobodné, ale dôkladne premyslené línie a kultivované farebné plochy. Z hľadiska skúmania a posudzovania výtvarného diela Vlada Vajsa môžeme obdivovať obrovskú vnútornú silu, precíznosť, trpezlivosť a energiu, ktorú vkladá do svojej tvorby. Vo svojom okolí vynikajúco reprezentuje človeka schopného pochopiť ekologickú a sociálnu realitu doby.

Ako kompas na zorientovanie sa v jeho prezentovanej tvorbe by som si dovoľil zoradiť diela do troch okruhov: 1. Príbehy o mojej krajine, kde patria obrazy Jesenná krajina, Jeseň, Rozhodené siete, Čisté vody, Ekocesty, Folkabstrakt, Ekoabstrakt.... 2. Cesty osudu, kde môžeme zaradiť diela Kľukatá cesta, Kruhový objazd, Kruhový výjazd, Labyrint, Križovatky, Brána, Pokrivenie.... 3. Zložité vzťahy. Tu patrí cyklus Život v bubline, Akvárium, Iba oči, Obohrané gramoplatne, Víťazný pád, Padajúci Prometeus, Víťazi a porazení...

Kolekcia obrazov na prítomnej výstave potvrdzuje kvalitatívny vývoj Vlada Vajsa a poukazuje na možnosti ďalšieho umeleckého rastu a napredovania. Témy, ktoré rozvíja, majú určité rezervy a vyvolávajú podnety k ďalšej tvorivej expanzii. Sám autor neuzatvára svoju tvorbu a prijíma výzvy, ktoré súčasná doba ponúka. Je potešením sledovať, ako umelecky dozrel bez toho, aby potreboval prevziať cudzie schémy. Nemá potrebu priradiť sa k žiadnym módnym skupinám, ktoré si neraz neprimerane a agresívne vynucujú pozornosť na súčasnej výtvarnej scéne.

V závere chcem dokončiť úvahu o tvorcovi a spoločnosti. Umelec je predovšetkým človek. Jeho život je rozčlenený na niekoľko právd a tie musí vo svojej tvorbe vysloviť tak, aby v závere utvoril jednotný celok. Všetko ostatné je zbytočné. Je sústredenou energiou, ovláda ho jediná myšlienka – dokonale tvoriť nehladiac na riziko. Umelec môže mať úspech alebo aj nie. Bolo by ideálne, ak by si spoločnosť, ale i umelec uvedomili, že umenie nie je móda, nie je šoubiznis, nie je ani remeslom, nie je tovarom, nie je kariérou ani ozdobným predmetom. Je spôsobom života.

PhDr. Viktor Jasaň, január 2025 (Slovo v katalógu)

(V. Vajs predstavil svoju tvorbu na výstave *Rituály doby*, ktorá bola inštalovaná v galérii *Átrium* v Prešove od 12. marca 2026 do 5. mája 2026.)